

1. Referentie

Referentie	Lodewijckx, E. & Hendrickx, K. (2001). Marokkaanse jongeren over seksualiteit, pp.45-54. In: Trefpunt CGSO (2001). <i>Seksualiteit/ relaties/ geboorteregeling: jaarboek 2001</i> . Gent: CGSO.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Uit onderzoek bij Marokkaanse gehuwde vrouwen in België blijkt dat ondanks het gebruik van moderne anticonceptiemiddelen, velen van hen geconfronteerd worden met een onverwachte of ongewenste zwangerschap. Het niet-correct toepassen van anticonceptie houdt vaak verband met een gebrek aan kennis van de anatomie en fysiologie van het eigen lichaam en met onwetendheid over de toepassingswijzen van de voorbehoedmiddelen. Dit foutieve gebruik heeft deels ook te maken met cultuurgebonden opvattingen. Ook (zeer) jonge, pas gehuwde tweede-generatie vrouwen worden daarom onverwacht zwanger; zij slagen er niet in hun wens te realiseren om de eerste geboorte een tijdje uit te stellen. Alles wijst erop dat jongeren voor en in de periode van hun huwelijk onvoldoende zijn geïnformeerd. Dit gebrek aan kennis houdt verband met het islamitische maagdelijkheidsideaal: volgens de Islam is seksueel contact uitsluitend binnen het huwelijk toegelaten. De waarde van een meisje en de eer van haar familie zijn gekoppeld aan haar maagdelijkheid. Vanaf haar puberteit worden er allerlei strategieën ontwikkeld om haar maagdelijkheid te beschermen, zoals een strikte scheiding van de seksen, het zo snel mogelijk uithuwen van een meisje, en haar onwetend houden over seksualiteit. In dit onderzoek wordt nagegaan hoe deze maagdelijkheidsnorm beleefd wordt door Marokkaanse meisjes die leven in de Belgische samenleving, waar de normen inzake seks voor het huwelijk duidelijk minder restrictief zijn.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Diversiteit, gezin, welzijn en gezondheid
Trefwoord(en)	Interculturaliteit, opvoeding, seksualiteit

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Trefpunt CGSO
Onderzoeker(s)	Lodewijckx Edith Studiedienst Vlaamse Regering Boudewijnlaan 30 1000 Brussel Edith.lodewijckx@dar.vlaanderen.be Tel.: 02/553.52.07 Kristin Hendrickx Universiteit Antwerpen Afdeling Huisartsgeneeskunde

	Campus Drie Eiken D.R. 314 Universiteitsplein 1 2610 Wilrijk Kristin.hendrickx@ua.ac.be Tel.: 03/265.29.35
--	---

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	1. Hoe of via wie bekomen Marokkaanse jongens en meisjes informatie omtrent seksualiteit, voorbehoedsmiddelen, soa en aids? 2. Welke waarden en normen over voorhuwelijkse seksualiteit hanteren zij? 3. In welke mate zijn ongehuwde Marokkaanse jongens en meisjes seksueel actief; en in hoeverre lopen zij risico op een SOA- of HIV-besmetting? 4. Zijn zij bekend met de manier waarop besmetting kan worden voorkomen en zijn zij bereid om voorzorgmaatregelen te nemen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwalitatieve onderzoeksmethode Via 9 groepsgesprekken werden de respondenten bevraagd over hun kennispatronen, hun normen en verwachtingen over seks voor het huwelijk, en hun seksueel gedrag
Onderzochte groep	In totaal werden 28 ongehuwde Marokkaanse meisjes en 27 Marokkaanse jongens die in België wonen, bevraagd
Bereik	Nationaal (België)

7. Resultaten

Algemeen	Dé Marokkaanse tweede-generatie jongere bestaat niet. Hun ervaringen, opvattingen en verwachtingen zijn uiteenlopend, wat samengaat met verschillen in de opvoeding thuis, het gevolgde onderwijs en hun graad van participatie in de Belgische samenleving.
Informatie over seksualiteit	Praten over seksualiteit in huiselijke kring is taboe. De meisjes en jongens hebben geen seksuele voorlichting gekregen van hun moeder of vader. Schaamte maar ook het niet weten hoe er met hun dochter of zoon over te praten, spelen bij de ouders een rol. Volgens de jongeren bestaan er geen religieuze redenen om erover te zwijgen. Veel jongeren wensen zelf ook niet te praten over seksualiteit met hun ouders uit schaamte en respect voor hen. Sommige jongeren achten het wel belangrijk dat hierover in huiselijke kring kan worden gesproken. Meisjes praten er soms over met vrouwelijke familieleden van hun leeftijd of met vriendinnen; jongens bespreken seksualiteit met mannelijke familieleden van hun leeftijd of met vrienden. Welke informatiebronnen gebruiken de meisjes en jongens verder nog? Vooral de school en de tv - zowel Belgische als Marokkaanse uitzendingen - zijn belangrijke informatiekanalen. Zij vermelden eveneens het jeugdhuis, een centrum voor jongerenhulp, boeken en tijdschriften, en affiches bij de dokter, zij het in veel mindere mate. Er bestaat zeker geen gebrek aan belangstelling voor het onderwerp 'seksualiteit'. Veel meisjes drukken de wens uit beter te worden geïnformeerd. Jongens hebben naar eigen zeggen voldoende informatie opgestoken en zeggen weinig behoefte aan meer informatie te hebben. Nochtans stelden ook zij na afloop van het gesprek regelmatig vragen aan de begeleiders van het groepsgesprek, vooral over de maagdelijkheid van meisjes. Meisjes en jongens vinden voorlichting op school zeer belangrijk en zeggen dat zij dit informatiekanaal verkiezen. Maar lang niet iedereen heeft op school seksuele voorlichting genoten, laat staan voldoende informatie gekregen. Hoe lager de gevolgde studierichting, hoe kleiner de kans blijkbaar dat seksuele opvoeding op school aan bod komt. Meisjes drukken hun voorkeur uit voor afzonderlijke voorlichtingslessen voor meisjes en jongens en voor een vrouwelijke lesgever. Belangrijk is ook dat de lessen op het juiste

Maagdelijkheid van meisjes	moment in het leven van de meisjes worden gegeven: niet te vroeg omdat het meisje dan nog niet aan dergelijke informatie toe is, maar ook niet te laat omdat zij dan al geruime tijd op eigen houtje een (vaak foutief) antwoord op haar vragen zoekt. Meerdere geïnterviewden geven de voorkeur aan voorlichting in kleine groep door een begeleider die over de nodige achtergrondinformatie beschikt. Het leven van meisjes staat in het teken van het behoud van de maagdelijkheid. Hoewel er met de ouders niet over seksualiteit wordt gepraat, krijgen meisjes van jongens af aan - nogal ongenueanceerde - boodschappen van hun moeder en van andere familieleden dat zij hun maagdelijkheid moeten bewaren. Van jongens moeten zij afblijven, zij moeten uit hun buurt blijven want jongens zijn niet te vertrouwen. Zij mogen geen tampons gebruiken en zij mogen niet sporten, want dan zou hun maagdenvlies kunnen scheuren. Meisjes mogen niet met jongens omgaan en de sociale controle hierop door familieleden, kennissen en buren kan zeer groot zijn. Sommige meisjes menen dat er in België meer belang wordt gehecht aan de maagdelijkheid van meisjes dan in Marokko zelf en dat ook de sociale controle in België groter is. Ook in ander onderzoek blijkt dat migranten vaak conservatiever zijn dan de vrouwen en mannen in het land van herkomst. Mensen in een vreemde omgeving hebben de neiging zich sterker vast te houden aan hun eigen tradities en zijn minder gevoelig voor veranderingen die zich, ook in het land van herkomst, voordoen. Bovendien behoren veel Marokkaanse migranten tot de lager opgeleiden, voor wie het maagdelijkheidsideaal belangrijker is dan voor hoger opgeleiden. De meeste meisjes willen hun maagdelijkheid behouden tot aan het huwelijk. De idee 'de maagdelijkheid bewaren voor de man met wie men trouwt' vinden veel meisjes goed. Voorts zeggen veel meisjes als maagd in het huwelijk te willen treden uit praktische overwegingen. Zij gaan ervan uit dat Marokkaanse mannen enkel met een maagd willen huwen. Zij hebben dan ook angst problemen te krijgen met hun toekomstige echtgenoot en met de schoonfamilie. Ontmaagd zijn voor het huwelijk kan vergaande gevolgen hebben voor het sociale en maatschappelijke leven van het meisje. Meisjes willen hun ouders dan ook die schande besparen. De familie van het meisje wordt immers met de vinger gewezen, want zij hadden over het meisje moeten waken en het is hun schuld dat zij geen maagd meer is. Hoewel contacten met jongens verboden zijn, hebben sommige meisjes wel degelijk een vriend. De contacten met jongens zijn wel vaak heimelijk omdat meisjes het risico niet willen lopen met hun vriend te worden gezien, uit angst voor roddels. Dat de meeste meisjes hun maagdelijkheid willen behouden, betekent trouwens niet dat er voor het huwelijk niet wordt gevreeën, alleen komt men meestal niet tot geslachtsgemeenschap. Uiteraard zijn er uitzonderingen. Er zijn meisjes die een vriend hebben maar er niet mee mogen trouwen en dan maar met hun vriend naar bed gaan. Anderzijds zijn er meisjes en jongens die vinden dat ze te lang moeten wachten alvorens te kunnen trouwen en die voor het huwelijk al seks hebben. Sommige meisjes willen hun maagdelijkheid wel behouden maar zijn bang om hun vriend te verliezen als ze niet ingaan op zijn seksuele wensen. Zoals de meisjes terecht veronderstellen, vinden de jongens dat hun toekomstige vrouw maagd moet zijn. In één gesprek onder jongens wordt gesteld dat een ontmaagd meisje gehandicapte kinderen ter wereld zal brengen. Sommige jongens geven aan dat zij zelf geen maagdelijkheidsattest hoeven, maar zij vinden het wel belangrijk dat hun toekomstige vrouw nog maagd is. Jongens gaan er eveneens van uit dat meisjes maagd willen zijn bij het huwelijk en hun maagdelijkheid dan ook bewaren. Islamitische meisjes die zich niet houden aan het verbod op seks voor het huwelijk worden door de jongens geminacht. Jongens zijn onvoldoende geïnformeerd over de maagdelijkheid van meisjes en het bloeden bij de eerste coïtus. Gezien het belang dat zij hechten aan het maagd zijn van hun toekomstige vrouw, moeten zij worden ingelicht over het feit dat er niet noodzakelijk bloed hoeft te vloeien tijdens de eerste huwelijksnacht, zodat meisjes, als zij als maagd het huwelijk ingaan, niet de kans lopen uit de familie te worden verstoten, voor hoer te worden uitgescholden en de rest van hun leven eventueel ongehuwd te blijven. Door onjuiste ideeën over maagdelijkheid uit de wereld te helpen, kan ook de psychische druk op de jongens - menige jongen zou impotent zijn tijdens de eerste huwelijksnacht - worden verminderd.
----------------------------	--

Maagdelijkheid van jongens	Hoewel de Islam stelt dat zowel jongens als meisjes maagd moeten blijven tot aan het huwelijk en de meeste jongens zich daarvan bewust zijn, zijn er toch maar weinig jongens die menen dat zij geen seks voor het huwelijk mogen hebben. De belangrijkste reden voor jongens om geen maagd te blijven, is dat men het toch niet kan bewijzen. Een andere legitimatie ligt in de onweerstaanbaarheid van de lust. Bovendien zouden zij schief worden bekeken als ze geen seksuele contacten hebben en zouden anderen kunnen denken dat er iets mis is met hen. Jongens worden door oudere mannen soms ook aangemoedigd om seksuele contacten te hebben, omdat zij dan pas 'echte mannen' zijn. Het voorhuwelijks seksuele gedrag van jongens verschilt dan ook duidelijk van dat van meisjes. Volgens de geïnterviewde jongens hebben alle Marokkaanse jongens seksuele contacten. Ze hebben een Belgische, of in veel mindere mate een Marokkaanse vriendin, of ze gaan naar prostituees. Het hebben van een relatie gaat volgens Marokkaanse jongens samen met geslachtsgemeenschap. Is dat binnen een relatie onmogelijk, dan zoeken zij hiervoor een toevallige partner zonder dat de bestaande relatie wordt verbroken. Jongens vertellen thuis niet dat ze een vriendin hebben omdat zoiets verboden is. Zij hebben schrik dat hun ouders hun vrijheid zullen inperken. Sommige ouders zijn wel op de hoogte van het seksuele gedrag van hun zoon, maar doen alsof hun neus bloedt. Jongens zijn van mening dat meisjes willen dat hun toekomstige man nog maagd is, maar volgens hen beseffen meisjes wel dat zo'n man bijna onvindbaar is. De meisjes gaan er inderdaad van uit dat alle jongens seks voor het huwelijk hebben, maar verdenken jongens ervan over hun seksleven te bluffen en minder ervaring te hebben dan zijzelf beweren. Veel meisjes vinden het niet eerlijk dat zij maagd moeten blijven, terwijl jongens op dat punt een veel grotere vrijheid genieten. Sommige meisjes zijn van mening dat beide geslachten het recht hebben op seks voor het huwelijk. Andere meisjes vinden dat ook jongens maagd moeten blijven tot aan het huwelijk. Enkele meisjes menen dat jongens best wat ervaring mogen opdoen alvorens te huwen.
Veilig vrijen	Alle meisjes en jongens hebben over aids gehoord via de school, tv of pers, maar de informatie is dikwijls onvolledig en zelfs foutief. Met de kennis van soa (seksueel overdraagbare aandoeningen) is het nog veel erger gesteld. Alle jongens zijn zich bewust van het risico op aids bij seksuele contacten en weten dat het gebruik van een condoom bescherming biedt. Zij vinden voor zichzelf dat er een condoom moet worden gebruikt, zeker bij seksuele contacten die door hen als riskant worden beschouwd zoals vrijen met een prostituee of met een toevallige partner. Denkt men echter geen risico te lopen, dan wordt soms geen condoom gebruikt. Ook bij een vaste relatie stoppen sommigen na enkele maanden met het condoomgebruik. Bovendien kunnen er zich situaties voordoen waarin het condoom vergeten wordt, zoals onder invloed van drugs of bij een onvoorzien seksueel contact. Alhoewel alle geïnterviewden naar eigen zeggen meestal (of altijd) een condoom gebruiken, menen zij dat zeker niet alle Marokkaanse jongens dit doen. Een aantal jongens aanziet het condoom eveneens als een middel om zich tegen zwangerschap te beschermen. Misschien namen er meisjes met seksuele ervaring deel aan de focusgroepen, maar er werd in elk geval geen informatie over het gebruik van een condoom gegeven. Algemeen kunnen we echter stellen dat voor de meeste meisjes veilig vrijen nog niet relevant is aangezien zij geen seksuele betrekkingen voor het huwelijk hebben. De meeste - vooral hoger opgeleide - meisjes zijn zich wel bewust van de gezondheidsrisico's die samengaan met het gedrag van hun toekomstige partner. Meisjes denken dat lang niet alle Marokkaanse jongens altijd een condoom gebruiken. Sommige meisjes zijn dan ook van plan aan hun toekomstige echtgenoot te vragen zich te laten onderzoeken op aids. Zo'n aidsattest is onder de jongeren veel minder gekend dan het maagdelijkheidsattest. Aangezien meisjes pas seksuele betrekkingen hebben tijdens de eerste huwelijksnacht, is (informatie over) anticonceptie evenmin relevant voor de meeste meisjes. De meeste meisjes (en jongens) weten af van het bestaan van de pil en het condoom via school of tv, maar kennen nauwelijks andere voorbehoedsmiddelen. In de loop van de gesprekken werd duidelijk dat er heel wat vragen over de werking, de gebruikswijze en de eventuele neveneffecten van voorbehoedsmiddelen bestaan. De meisjes en jongens waren het er evenmin over eens in hoeverre het gebruik van anticonceptie door de Islam is toegestaan. De meeste meisjes zijn van plan om na het huwelijk de geboorte van het eerste kind een tijdje uit te stellen en bij een huisarts raad in te winnen over anticonceptie. Meisjes wensen dit vooraf met hun toekomstige echtgenoot te bespreken. Het verwachtingspatroon inzake

	communicatie over het plannen van de eerste geboorte en over het gebruik van anticonceptie ligt lager bij jongens dan bij meisjes. Veel jongens zijn geneigd dit alles over te laten aan hun toekomstige vrouw aangezien zij in de eerste plaats zal moeten instaan voor de opvoeding van de kinderen. Slechts enkele jongens hebben een minder traditionele kijk op deze zaken.
--	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/